

Dujam Marinov Vučković i Ivan Petrov iz Milana

Bečić, Antonija

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Arts Academy / Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:175:642892>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Arts Academy](#)

Sveučilište u Splitu
Umjetnička akademija

Antonija Bečić

Dujam Marinov Vučković i Ivan Petrov iz Milana

ZAVRŠNI RAD

Split, 2019.

Sveučilište u Splitu
Umjetnička akademija
Likovni odjel

Dujam Marinov Vučković i Ivan Petrov iz Milana

ZAVRŠNI RAD

NAZIV ODSJEKA: Likovna kultura i likovna umjetnost

Predmet: Umjetnost zrelog i kasnog srednjeg vijeka

Student: Antonija Bečić

Mentor: dr. sc. Daniela Matetić-Poljak, viši predavač

Split, rujan 2019.

Antonija Bečić

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Splitu, 25.09.2019.

(potpis)

Temeljna dokumentacijska kartica

Sveučilište u Splitu

Završni rad

Umjetnička akademija u Splitu

Odjel: Likovni odjel

Odsjek: Likovna kultura i likovna umjetnost

Dujam Marinov Vučković i Ivan Petrov iz Milana

Antonija Bečić

Sažetak:

U ovom radu govorit ću o majstorima iz 15. stoljeća, Dujmu Marinovu Vučkoviću i Ivanu Petrovu iz Milana, te o njihovim djelima. S obzirom da u tom razdoblju umjetnici nisu potpisivali radove, pripisuju im se djela za koja su pronađeni dokumenti o narudžbama te djela pripisana stilskom analizom. Pomoću tih arhivskih spisa otkrivamo da su dva slikara djelovala u dalmatinskim gradovima poput Splita, Šibenika, Zadra, Korčule. Majstori su u spisima zapisani kao dugogodišnji suradnici, međutim, postoji samo jedna narudžba o zajedničkom radu i jako mali broj narudžbi gdje djeluju kao samostalni autori. To dovodi do različitih mišljenja povjesničara umjetnosti te radovi nisu jednoglasno pripisani jednom autoru. U ovom radu donosim opus obaju majstora te mišljenja povjesničara umjetnosti o atribuciji njihovih radova.

Ključne riječi: Dujam Vučković, Ivan Petrov iz Milana, freske splitske katedrale, Ugljanski poliptih

Rad je pohranjen u knjižnici Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu.

Rad sadrži: 48 stranica, 19 grafičkih prikaza i 10 literaturnih navoda

Mentor: dr. sc. Daniela Matetić-Poljak, viši predavač

Ocjenjivači: - dr.sc. Daniela Matetić-Poljak, viši predavač

- doc. Robert Jozić

- pred. Duško Viočić

Rad prihvaćen: 26.09.2019.

Basic documentation card

University of Split

Final thesis

Art Academy in Split

Department: Art Department

Section: Art culture and fine arts

Dujam Marinov Vučković and Ivan Petrov from Milan

Antonija Bečić

Summary:

In this thesis I will talk about the masters from the 15th century, Dujam Marinov Vučković and Ivan Petrov from Milan, and their works. Since the artists did not sign the works during this period, the works credited to them are those for which the order documents were found, and the works attributed by stylistic analysis. These archival writings reveal that two painters worked in Dalmatian cities such as Split, Šibenik, Zadar, Korčula. The masters are described in the writings as long-time associates, however, there is only one joint work order and a very small number of orders where they act as independent authors. This leads to differing opinions among art historians and the works are not unanimously attributed to one author. In this thesis I describe the opus of both masters and the opinions of art historians on the attribution of their works.

Key words: Dujam Vučković, Ivan Petrov from Milan, frescoes of Split Cathedral, Ugljan polyptych

The thesis is stored in the library of the Art Academy of the University of Split

The thesis contains: 48 pages, 19 figures and 10 literary references

Mentor: dr. sc. Daniela Matetić-Poljak, senior lecturer

Reviewers: - dr. sc. Daniela Matetić-Poljak, senior lecturer

- asst. prof. Robert Jozić

- lecturer Duško Violić

The thesis was accepted: 26.09.2019.

Sadržaj:

1. Uvod: Split i Dalmacija u 15. stoljeću

2. DUJAM MARINOV VUČKOVIĆ

2.1. Djelovanje u Splitu

2.2. Slikarski opus u Zadru

2.3. Djelovanje Dujma Vučkovića u Šibeniku

2.4. Djelo Dujma Vučkovića u Hvaru

2.5. Djela pripisana krugu Dujma Vučkovića

3. IVAN PETROV IZ MILANA

3.1. Djela

3.2. Prijedlog za Ivana Petrova iz Milana

4. Zaključak

5. Popis literature

6. Popis slikovnih prijedloga

1. UVOD

Split u 15. stoljeću

U ugovoru o izradi freske za ciborij iznad oltara sv. Dujma spominju se dva majstora Dujam Vučković i Ivan Petrov iz Milana. Osim u Splitu prema arhivskim podacima radili su i u drugim dalmatinskim gradovima: Šibeniku i Zadru. Opus obaju majstora sastoji se, nažalost, većinom od djela koja su im atribuirana i predmetom je rasprava. Naime, povjesničari umjetnosti na temelju stilske analize ista djela pribrajaju jedni opusu Dujma Vučkovića, drugi Ivana Petrova iz Milana.

Cilj ovog rada upravo je prikazati problematiku atribucije djela ovim majstorima i opseg njihova opusa. Majstori djeluju u povijesnom okviru koji je obilježila nova venecijanska vlast. Budući da se njihovo jedino sačuvano djelo (koje je i polazišna točka za atribuciju djela njihovih opusa) nalazi u Splitu, kratko ću se osvrnuti na povijesnu situaciju u gradu.

Split 1420. godine pada pod upravu Mletačke Republike, pod kojom će ostati sljedećih 377 godina. Do prevlasti Venecije dolazi nizom borbi i pokušaja gradskih vlasti da za splitsku komunu pronađu u kompliciranim danim okolnostima što povoljniji status. Venecija je nakon duže borbe i opsade osvojila Trogir. Prije predaje Splita Veneciji vladao je knez Hrvoje Vukčić Hrvatinić inače i veliki vojvoda bosanski. Nakon njegove smrti 1416. godine Splitom je vladao hrvatsko-ugarski kralj Žigmud Luksemburški, ujedno i vladar Hrvatske i Dalmacije. U tom su razdoblju u Veneciji živjele splitske izbjeglice. Godine 1418., kada su započela nova neprijateljstva između Žigmuda i Venecije, splitske su izbjeglice počele otvoreno raditi za Veneciju u nadi da bi nakon što Venecija osvoji Split, njima bili vraćeni posjedi i imanja, te da sve parnice i rješenja koja su izdana protiv njih budu ukinuta. Venecija je u Split poslala kapetana Loredana da zauzme Split, a umjesto borbe dobio je zahtjeve. Tako se Venecija obvezala da će: 1. poštivati stare gradske slobodine koje je Split imao pod ugarsko-hrvatskim kraljevima; 2. gradom u svim službama upravljati Splićani; 3. imenovati samo gradskog kneza; 4. građanima suditi samo prema gradskom Statutu; 5. neće graditi

nikakvu kulu ili utvrdu u gradu ili u blizini; 6. dopustiti svim Splićanima nositi osobno oružje; 7. svakom Splićaninu koji se želi iseliti iz grada to biti dopušteno.¹

Uvjeti su bili prihvaćeni i ispunjeni s iznimkom onog uvjeta koji nije dopuštao gradnju bilo kakve kule ili utvrde u gradu i okolici. Te su godine 1435. Mlečani sagradili kaštel u splitskoj luci izvan zidina palače, i to po dogovoru sa Splićanima zbog obrane od ratova.

Krajem 14. stoljeća grad Split dijeli se na stari grad (*civitas vetus*), kako se naziva dio grada u Dioklecijanovoj palači, te novi grad (*civitas nova*), koji obuhvaća utvrđeni dio zapadnog podgrađa koji se proteže od današnjeg Trga braće Radić, preko ulice Obrov, do Marmontove ulice i Bosanske ulice. Grad se razvija u 15. stoljeću. Oko utvrđenog dijela grada počinju se graditi nova splitska predgrađa (Varoš, Dobri, Manuš i Lučac) u kojima su živjeli siromašni pučani. Split je tada imao dva gradska trga, Trg sv. Dujma (antički peristil) pored kojeg je, pretpostavlja se, tada bila stara gradska vijećnica i Trg sv. Lovre gdje se sagradila nova gradska vijećnica i kneževa palača. Cijeli je Split bio ukrašen simbolima mletačke vlasti, figurama mletačkog lava i grbovima mletačkih duždeva i generala. Trg sv. Lovre bio je poslovni centar grada. Tu su radili notari, komunalni službenici, mjerila se roba, sklapali se poslovi, tu su bili ispisani dokumenti koje danas imamo iz tog razdoblja, tu su se donosile odluke za politički, društveni i gospodarski život grada. U to su vrijeme bili razvijeni mnogi zanati i trgovina pa su se tu nalazile glavne trgovine i skladišta, unutar i izvan prostora u ulici od Vrata Pisture na sjeveru do Morskih vrata na jugu. Ispred Morskih vrata bila je gradska luka pa je tu bio utovar i istovar robe.²

Vlast nisu imali samo plemići, nego i bogati građani, a s obzirom da su u Splitu bili razvijeni razni zanati, moglo se lakše obogatiti i doći do vlasti. Broj stanovništva je oscilirao. Od 1360. godine do 1810. godine zabilježeno je trinaest epidemija kuge od koje su ljudi masovno umirali. Iako je u 14. i 15. stoljeću Split imao oko 10 000 ljudi (zbog dolaska izbjeglica pred Turcima) već je 1527. godine od kuge umrlo čak 6 000 ljudi. Do 1559. godine se broj ljudi smanjio na čak 2000.

U doba djelovanja Dujma Vučkovića i Ivana Petrova u Splitu su stvarali i brojni drugi poznati umjetnici. Talijanski kipar Bonino da Milano, predstavnik starije generacije, načinio je više radova u Splitu a najpoznatiji je grob sv. Dujma s ciborijem u splitskoj katedrali na kojem će

¹NOVA, 2005, str. 276 - 283.; KEČKEMET, 2002, str. 56-57.

²ANDRIĆ, 2018, str. 6-9.

dalje raditi spomenuti slikari. Suvremenik im je hrvatski graditelj i kipar Juraj Dalmatinac koji u splitskoj katedrali 1448. godine radi grobnicu i kapelu sv. Staša nasuprot grobu sv. Dujma. Sa suradnicima je radio na nekoliko splitskih palača među kojima se ističu dvije Papalićeve palače, rađene u kasnogotičkom stilu, na kojima se na kiparskim djelima već osjeća blagi utjecaj toskanske renesanse. Velika Papalićeva palača pripadala je tada uglednoj splitskoj obitelji Papalić/Papalis koja je uz važnu ulogu u politici, okupljala i splitski humanistički krug.³ Tom je krugu pripadao i veliki hrvatski književnik Marko Marulić.⁴

Budući da Dalmacija potpada pod venecijansku vlast tijekom 15. stoljeća radi se i o politički i kulturološki jedinstvenom prostoru. Gradovi tijekom 15. stoljeća bilježe rast unatoč tomu što je turska prijetnja stvarna. U Šibeniku se jačanjem trgovačke veze sa zaleđem i pomorskom trgovinom šire umjetnička stvaralaštva. U gradu borave umjetnici iz okolnih gradova u Dalmaciji. Širi se humanistički duh u graditeljstvu te se osjeti utjecaj Venecije.⁵ U Zadru se gradi i pregrađuje u duhu gotike. Na sjevernom i južnom uglu grada grade se dvije mletačke kule (*Kaštel i Citadela*). Djeluju slikari, zlatari i veći broj drvorezbara te je sačuvano dosta gotičkih slika i podataka o slikarima.⁶ U Korčuli se početkom 15. stoljeća razvilo kamenoklesarstvo što je dovelo do velike izgradnje i obnove javnih i stambenih zgrada te zidina i kula.⁷

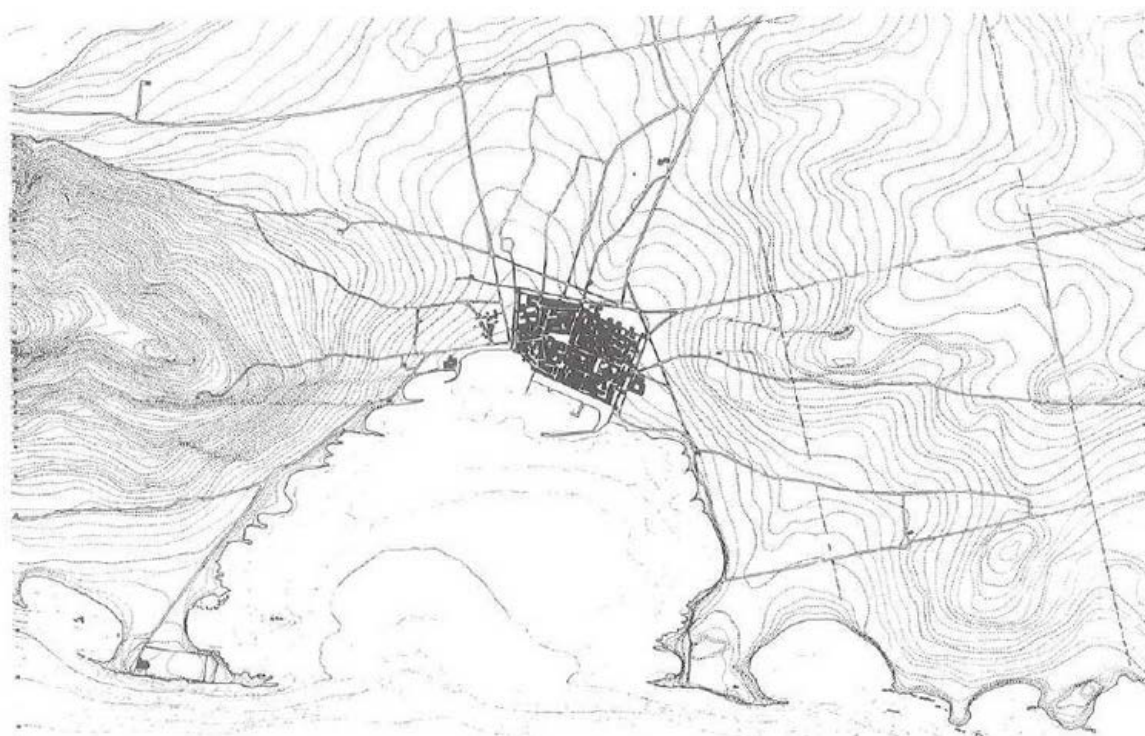
³ Mala Papalićeva palača pripadala je drugoj grani obitelji. Palača se nakon smrti Jurja Dalmatinca 1475. godine, gradila pod vodstvom Jurjevog suradnika, kipara i arhitekta Andrije Alešija.

⁴ KEČKEMET, 1988, str. 22.

⁵ DOMLJAN, Šibenik, 1996, str. 315.

⁶ DOMLJAN, Zadar, 1996, str. 480.

⁷ DOMLJAN, Korčula, 1996, str. 454.

PROSTORNI RAZVOJ SPLITA, OKO 1400. GODINE (J. MARASOVIĆ)

Slika 1. Prostorni razvoj Splita oko 1400. godine (J. Marasović, *Obnova povijesne jezgre 2*)

2. DUJAM MARINOV VUČKOVIĆ

Dujam Marinov Vučković splitski je slikar iz 15. stoljeća. Budući da nisu poznati radovi na kojima je djelovao, o njegovom opusu podatke donose arhivski spisi. U dokumentima se pojavljuje i kao trgovac, zemljoposjednik ili kao svjedok.

Njegov opus uvodi u raspravu koja se odnosi na atribuciju radova i na sam njihov broj. Naime, stilskom analizom njegovom su opusu pridruženi različiti radovi, no za većinu postoje argumenti *pro et contra* Vučkovićeve autorstva.

Dujmovo prezime također je predmet debate. U nekim se dokumentima ono ne navodi dok u drugima susrećemo tri transkripcije: Vulcicouich, Vuchouich i Vuzchouich.

Petar Kolendić ga iščitava kao Vušković s čime se ne slažu pojedini povjesničari umjetnosti poput D. Domančića, dok Emil Hilje uzima u obzir tadašnje bilježničke uzuse u pisanju frikativa i afrikata te smatra da se njegovo prezime treba čitati kao Vučković. U splitskim se dokumentima spominje i ime Marino Vulcicouich, za kojeg se smatra da je Dujmov otac, pa bi puno ime našeg slikara prema Emilu Hilji glasilo Dujam Marinov Vučković.⁸

U arhivskim se spisima spominje da je Dujam Vučković 3. siječnja 1429. godine oslikao kalotu Boninijeva ciborija u splitskoj katedrali. Kao njegov pomoćnik naveden je Ivan Petrov iz Milana. Ivan i Dujam surađivat će sljedećih dvadesetak godina sve do 1446. godine kada su prekinuli svoju suradnju bavljenju slikarstvom te trgovinom uljem i vunom.

Poznato je da Dujam također surađuje s Antunom Restinovićem od 1445. do 1450. godine. Njihov je dogovor bio da će se sva slikarska djela koja bilo koji od njih bude napravio tijekom tih pet godina biti smatrani zajedničkim radom te da će se i troškovi i dobit dijeliti na pola.⁹ Nažalost, Antun Restinović još uvijek pripada umjetnicima kojima prema današnjim spoznajama ne možemo atribuirati niti jedno djelo.

U dokumentima se spominje i ime Dujmova sina, Marinela Vučkovića, koji je također bio slikar, no kojemu također ne možemo pripisati niti jedan sačuvani rad.

⁸ HILJE, 1999, str. 131.

⁹ HILJE, 2007, str. 293-294.

Dujam je zajedno sa suradnicima pripadao krugu gotičkih umjetnika kod kojih se prepoznaje utjecaj talijanskih majstora internacionalne gotike. U pripisanim mu se radovima uočava i sličnost s radovima Blaža Jurja Trogirana.

Vrijeme njegove smrti određeno je zadarskim dokumentima. U dokumentu datiranom 3. prosinca 1457. godine Dujam je još uvijek živ, dok se u dokumentu datiranom 18. lipnja 1459. godine spominje njegov sin Marin, kao sin pokojnog slikara Dujma.¹⁰

U splitskoj su katedrali prema sačuvanom ugovoru Dujam Vučković i Ivan Petrov iz Milana zajedno naslikali freske u ciboriju poviše groba sv. Dujma. Prema tom djelu, na temelju vlastitih zaključaka, povjesničari im atribuiraju druge radove. Njihovo kretanje i angažman po Dalmaciji može se donekle rekonstruirati prema dokumentima vezanim za narudžbe. Problematika vezana za njihovo djelovanje je kompleksna. Postoje djela koja su im prema stilskoj analizi pripisana, no ne kao suradnicima, već kao samostalnim autorima, no među povjesničarima umjetnosti postoji podvojenost mišljenja pa tako jedni djela pripisuju Dujmu Vučkoviću, a drugi Ivanu Petrovu.

Emil Hilje u opus Dujma Vučkovića kao samostalnog autora ubraja devet radova: *Bogorodicu s Djetetom iz Rave (danas u riznici SICU u Zadru), Bogorodicu s Djetetom u Samostanu sv. Frane u Zadru, Bogorodicu s Djetetom u Muzeju grada Šibenika, Bogorodicu koja doji Dijete u Samostanu sv. Frane u Šibeniku; Raspeće Krista između Marije, Ivana Evanđelista i Magdalene iz Galerije umjetnina u Splitu, Mistično vjenčanje sv. Katarine u Samostanu sv. Frane u Hvaru, Bogorodicu među anđelima u Opatskoj riznici u Korčuli, Fragmente šibenskog poliptiha s likom sv. Nikole iz privatne zbirke u Dubrovniku, Poliptih Petra de Riboldisa u Samostanu sv. Frane u Zadru.*

Problem kod atribuiranja radova Dujmu, za Emila Hilju, nalazi se u sljedećem: premda on Dujma Vučkovića smatra vrsnim slikarom, drži Ivana Petrova kvalitetnijim slikarom te mu stoga pripisuje radove.

Dujmu se pripisuju bolje crtačke sposobnosti i zanemarivanje slikarskog djela, stoga mu Hilje pripisuje djela na kojima se uočava lošije oblikovanje ruku. Smatra da je veliki utjecaj na njega ostavio sam Ivan Petrov, unatoč tomu što se u ugovorima spominje kao Dujmov pomoćnik.

¹⁰ HILJE, 1999, str. 122.

Za većinu slika koje E. Hilje smatra djelom Dujma Vučkovića, Ivana Prijatelj Pavičić ih pripisuje Ivanu Petrovu iz Milana.¹¹ Dujmu Vučkoviću, osim dokumentiranih fresaka u splitskoj katedrali, pripisuje: *Bogorodicu s Djetetom iz franjevačkog samostana u Zadru, Bogorodicu s Djetetom na prijestolju iz Samostana sv. Marije u Zadru, Mrtvog Krista iz Luke i propali poliptih iz Stanova u Zadru.*¹²

U Dujmov opus Andrea De Marchi ubraja dijelove *poliptiha s prikazom splitskih zaštitnika sv. Dujma i sv. Staša* iz muzeja Ermitaž u Sankt Petersburgu.¹³

Prema dosad objavljenim podacima i pripisanim mu radovima pokušat ću prikazati njegovo djelovanje u Dalmaciji.

2.1. Djelovanje u Splitu

Dujmovo i Ivanovo zajedničko djelo je freska u splitskoj katedrali. U dokumentu od 3. siječnja 1429. godine navodi se da slikari Dujam Marinov Vučković i Ivan Petrov iz Milana primaju 92 dukata za oslikavanje kapele sv. Duje u Splitu. Oslikane su četiri strane Boninovog ciborija poviše groba sv. Dujma.¹⁴

Freske su sačuvane, no pretrpjele su jača oštećenja. Raspoznaju se likovi evanđelista Luke i Mateja dok se na dijelu na kojem su bili naslikani evanđelisti Ivan i Marko sačuvao samo mali dio aureole i plavi fond.

Freske su smještene u kaloti ciborija poviše Dujmova groba koji se nalazi na desnoj, bočnoj strani katedrale. Kalota je križnim rebrima podijeljena u četiri dijela i tvori četiri trokutasta polja odijeljena pojasnicama. Pojasnice su također oštećene osim jedne koja dijeli ove dvije slike. Na pojasnici koja je tamnomodre pozadine, zlatnom bojom naslikan je ornament gotičkog, stiliziranog lišća između kojeg su zlatnim slovima u kružnici ispisana po tri Kristova monograma gotičkim slovima.

Na zapadnoj strani ciborija je lik evanđelista Luke, odjevenog u tuniku i plašt, prikazan na trećentističkom prijestolju.

¹¹ PRIJATELJ, 1990, str. 70 -71.

¹² PRIJATELJ, 1991, str. 106.

¹³ DE MARCHI, 1996, str. 28.

¹⁴ HILJE, 1999, str. 92.

Lice mu je dano u tričetvrt profilu okrenuto prema njegovoj desnoj strani. Lice je mladoliko, blagog pogleda. Donji dio lica je oštećen i nazire se obris brade. Kosa mu je smeđa. Dio plašta svijetlosmeđe boje je oštećen. Na donjem dijelu draperija je dana u naborima, ukrašena nizom cvjetića s rubovima ukrašenim zlatnom vrpcom. Sveti Luka sjedi na klasičnom gotičkom prijestolju prikazanom s više očišta što predstavlja način predočavanja prostornosti i na ostalim dijelovima freske. U ruci drži pero kojim zapisuje u svitak. S njegove lijeve i desne strane u donjem dijelu, prikazane su još dvije knjige, plava i crvena sa svicima. Na desnom svitku ispisan je dio njegova Evanđelja. U lijevom kutu polja, u svodu ciborija u kojem je prikazan ovaj evanđelist, lijevo od knjige sa svitkom, naslikana je ptica slična fazanu, a na desnoj vol s krilima, simbol Luke Evanđelista.

Na sjevernom polju kalote ciborija nalazi se evanđelist Matej. Prikazan je mladoliko, duže lepršave kose, bez brade. Okrenut je ulijevo, pogleda upućena prema anđelu zlatnih krila u zlatnoj haljini koji leti i gleda u njegovo lice. Matej sjedi na zelenom postolju ukrašenom zelenim stiliziranim gotičkim listovima. Ispred njega s desne strane je pult, također zelene boje s gotičkim ukrasima i likom muškog akta. Na pultu je položena crvena knjiga zatvorenih korica. U donjem lijevom uglu je zatvorena crvena knjiga položena na jednu vrstu stolića, a u desnom omotani svitak s citatima iz Evanđelja napisan gotičkim slovima. Pozadina je tamnoplava s naslikanim zlatnim zvjezdicama. Dno je prikazano crno sa zelenim lišćem i travom. Trokutasto polje na kojem je naslikan svetac, uokvireno je nizom lukova sivih obruba i crvene unutrašnjosti.

Budući da su pronađeni ostaci boje na kipovima i reljefima groba sv. Staša, pretpostavlja se i da je Boninova skulptura bila obojana.

Ovo je djelo značajno za utvrđivanje opusa obaju majstora, budući da su prema njegovim karakteristikama, povjesničari umjetnosti stilskom analizom prepoznavali ostala djela koja im se danas pripisuju na području Dalmacije. Naime, pošto se ne može utvrditi čiji „rukopis“ dominira na toj fresci, nastaje problem oko prepoznavanja pojedinačnih opusa obaju slikara. Većina povjesničara, poput Davora Domančića, zbog činjenice da je u ugovoru Ivan Petrov naveden kao pomoćnik, smatra Dujma kao glavnog i kvalitetom dominantnijeg slikara¹⁵ dok Emil Hilje ipak Ivana stavlja na prvo mjesto smatrajući ga boljim slikarom.¹⁶

¹⁵ DOMANČIĆ, 1959, str. 47- 49.

¹⁶ HILJE, 1999, str. 100.

Ivana Prijatelj Pavičić iznosi mišljenje da je Dujam Vučković autor samih evanđelista, a Ivanu Petrovu pripisuje izradu prijestolja, ornamenata, haljina i ukrasa na rebrima svoda.¹⁷

Slika 2. Evanđelist Luka (Domančić,1959, sl.17.)

¹⁷ PRIJATELJ, 1990. str. 74.

Tempera na poledini prvog lista Pravila bratovštine sv. Staša

U traganju za Vučkovićevim djelima u Splitu, Joško Belamarić pripisuje mu minijaturu izrađenu tehnikom tempere na poledini prvog lista *Pravila bratovštine sv. Staša* (utemeljene 3. kolovoza 1442. godine).¹⁸ Minijatura prikazuje svetog Staša. Svetac je mladolik, lica prikazanog u lijevom tričetvrt profilu, blagog pogleda s istaknutim očnim kopcima i tankim oblim obrvama. Usne su malene i punije. Kosa mu je svijetla, a glava uokvirena jednostavnom aureolom. Plašt je ukrašen jednostavnim stiliziranim cvjetovima. Pod njim se vide samo bose noge i ruke koje su prikazane jednostavno i profinjeno. Na leđima mu je privezan mlinski kamen - simbol njegova mučeništva. S lijeve i desne strane prikazana su dva mala, krilata anđela koja sviraju portativ i lutnju. Lica su im sličnog oblika kao kod svetca. Jedan anđeo na glavi nosi nešto slično dijadi, iza su kod oba aureole. Iza svetog Staša u profilu prikazani su maleni klečeći ljudski likovi. Belamarić raspoznaje Vučkovićev „rukopis“ u karakterističnom kolorističnom sustavu, postavom svečeva lika, tipologijom anđela i dekoracijom, što povezuje sa splitskim freskama.

¹⁸ BELAMARIĆ, 1996, str. 34.

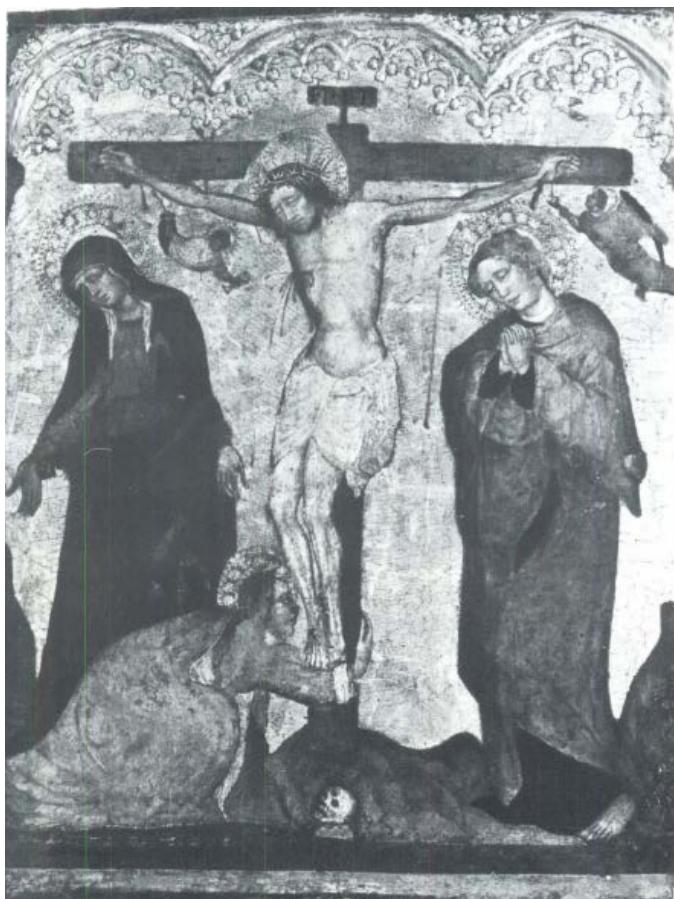

Slika 3. Prikaz sv. Staša u knjizi pravila istoimene Bratovštine (Belamarić, 1996, str. 33)

Raspet Krist između Marije, Ivana Evanđelista i Magdalene u Galeriji umjetnina u Split (58x76cm, tempera na drvu)

Među djelima koja se nastoje pripisati Dujmovom opusu, nalazi se slika s prikazom Raspetog Krista između Marije, Ivana Evanđelista i Marije Magdalene, koja se čuva u Galeriji umjetnina u Splitu.

U sredini slike, prikazano je raspeće s mrtvim Kristom. S desne strane prikazana je Bogorodica, lijevo sv. Ivan Evanđelist, dok Marija Magdalena čuča pod raspećem s desne strane grleći Kristove noge. Klasični gotički prikaz Isusa na križu s bijelom perizomom oko bokova, mršavog tijela, tankih nogu i ruku. Iz desnog rebra, nogu i ruku teče krv. Lice mu je nagnuto na njegovu desnu stranu, jednostavno prikazano sa sklopljenim očima i tužnog izraza. Boja kose mu je smeđa. Na glavi nosi trnovu krunu. Oko glave je punicirana aureola. Ispod njegovih ruku lete dva mala anđela koja skupljaju njegovu krv u kalež. Bogorodica je pognuta i okrenuta u svoju desnu stranu. Stoji tužno, ispruženih ruku. Dubokim je sjenama izražen oblik nježnog, tužnog lica s pogledom prema dolje. Na sebi ima tamnomodri maforion, pod kojim je bijeli veo. Njezina haljina je ružičasta. Ivan Evanđelist prikazan je sklopljenih ruku pred prsima, glavom

Slika 4. Raspet Krist između Marije, Ivana Evanđelista i Marije Magdalene (Priatelj, 1990, str. 53.)

nagnutom prema križu. Njegovo je lice tužno, oči izrađenih kapaka, s pravilnim nosom i malenim usnama. Marija Magdalena desnom rukom pridržava križ i licem se približava Isusovim nogama. Glava joj je prikazana u profilu, a smeđa se kosa spušta na ramena. Plašt koji joj pada preko leđa je crven, a rukav haljine svijetlosmeđe boje. Pod

križem je prikazana Adamova lubanja postavljena pred kamenito podnožje koje simbolizira Golgotu.

Svi likovi imaju puncirane aureole na kojima se izmjenjuju točkice i dupli kružići, među kojima se pojavljuju malo veći jednostavni cvjetovi. Gornji dio slike uokviruje reljef od slikarske krede i tri velika luka koja imaju ornament od manjih lukova s tri kružića na kraju tih lukova. Cijela pozadina, kao i reljefni dio, je zlatna.

Ovu sliku Dujmu atribuirao Emil Hilje zbog prigušenog kolorita, lošijeg oblikovanja ruku i nogu i površnog slikanja draperije.¹⁹ Ivana Prijatelji pak to djelo atribuirao Ivanu Petrovu te kao jedan od razloga dodaje reljefni ukras od slikarske krede, koji je specifičan za djela koja mu ona pripisuje, te složeniji tip punciranja aureoli.²⁰

2.2. Slikarski opus u Zadru

Za Dujmovo djelovanje u Zadru postoji najviše nedoumica jer nema dovoljno dokumenata. Sačuvan je ugovor iz 11. siječnja 1452. godine gdje se Dujam obavezuje zastupnicima Samostana sv. Frane oslikati i pozlatiti izrezbarenu palu na glavnom oltaru crkve sv. Frane. U ugovoru se od Dujma zahtijevalo da modrom njemačkom bojom oslika pozadinu s ukrasima te da posao bude gotov za osamnaest mjeseci. Cijena za isplatu je bila 200 dukata, međutim, izgleda da mu franjevci nisu sve isplatili pa postoji dokument iz 1. svibnja iste godine gdje Dujam tuži franjevce knezu.²¹ Taj ugovor se ne povezuje ni s jednim djelom koje mu pripisuje Hilje. U Zadru postoji grupa gotičkih djela koju povjesničari pripisuju Dujmu Vučkoviću, Ivanu Petrovu i Blažu Jurjevu Trogiraninu koji su u tom razdoblju bili vezani za Zadar. Blaž Jurjev, kao vrsni majstor, ima svoj već definirani opus te nam opet ostaje dio djela za koja mišljenja nisu usuglašena da su vezana za jednog autora. Emil Hilje Dujmu Vučkoviću u Zadru pripisuje: *Bogorodicu iz Rave, Bogorodicu s Djetetom iz Samostana sv. Frane, Poliptih Petra de Riboldisa iz Samostana sv. Frane.*²²

¹⁹ HILJE, 1999, str. 127.

²⁰ PRIJATELJ, 1990, str. 71, 76-77.

²¹ HILJE, 1997, str. 122.

²² HILJE, 1999, str. 126, 127, 129.

Bogorodica s Djetetom iz Rave u SICU Zadar (47x72 cm, tempera na drvu)

Slika prikazuje Bogorodicu s malim Isusom u njenoj desnoj ruci, u lijevoj ruci drži okrugli i narančasti cvijet koji pruža prema Isusu. Figura Bogorodice prikazana je otprilike do bokova. Odjevena je u plašt tamnomodre, skoro crne boje, ukrašen četverokutnim motivom. Obrub plašta je zlatne boje, ukrašen kružićima koji tvore ornament. Ispod plašta koji se kopča na prsima vidljiv je dio crvene haljine, ukrašene također zlatnim obrubom oko vrata. Oči i nos obrađeni su linearno, kao i obrve koje su tanke i oble. Usta su malena i ružičasta. Lice je blijedo, s nježno rumenim obrazima, istaknute brade i blagim podbratkom. Ruka u kojoj drži cvijet je blijeda s izraženijim dlanom i tankim prstima. Mali Isus sjedi na njenoj desnoj ruci i pruža ruke prema cvijetu. Nosi svijetlozelenu haljinu i crveni plašt koji mu prekriva leđa i noge. Lice je obrađeno slično kao kod Bogorodice, no s manje izraženim kopcima. Isusove ruke obrađene su na sličan način, s tankim prstima i izraženim zapešćem. Njihove se aureole sastoje od dvije kružnice koje tvore niz puncu, svaka veća punca ima manju puncu unutar kružnice. Unutrašnji dio Bogorodičine aureole punčiran je u obliku lukova koji na vrhu nose trokut. Pozadina je zlatna.

Djelo uokviruje luk, u visokom reljefu, naslonjen na tordirane stupove. Sam luk ima tri manja luka s jednostavnim detaljima i dva stilizirana cvijeta u kutu u punoj plastici. Donji dio okvira djeluje kao postolja na kojem su izrezbareni stilizirani cvjetovi.

Ovo djelo ističe veću vještinu u crtačkom dijelu nego u slikarskom što Emil Hilje smatra karakteristikom rada Dujma Vučkovića. S obzirom na kvalitetu, mišljenja je da djelo nije bilo namijenjeno javnoj pobožnosti, već privatnoj te da se radilo o kućnom oltaru. Hilje otvara mogućnosti da djelo pripada Dujmovu suradniku Antunu Restinoviću.²³ Ivana Prijatelj s oprezom djelo atribuirala Ivanu Petrovu jer, u usporedbi s njegovim ostalim pripisanim djelima, postoje razlike koje se najviše očituju u fizionomiji. Ornamentika na djelu je jedan od razloga zbog čega Ivana Prijatelj ovo djelo pripisuje tom krugu slikara.²⁴

²³ HILJE, 1990, str. 44, 45.

²⁴ PRIJATELJ, 1990, str. 71.

Slika 5. Bogorodica s Djetetom iz Rave (Hilje, 1999, str. 125.)

Bogorodica s Djetetom u Samostanu sv. Frane u Zadru (62x110cm tempera na drvu)

Slika prikazuje Bogorodicu u uspravnom položaju. U desnoj ruci drži dijete. Lijevom rukom pridržava mu nogu. Na sebi ima tamnomodri maforion sa zlatnim obrubima, ukrašen bogatim, cvjetnim ornamentom. On u blagim naborima pada preko ruku. Na prsima se vidi dio crvene haljine također sa zlatnim obrubom jednostavnijeg ornamenta. Ispod vela se otkriva svjetlija boja Bogorodičine kose. Lice joj je svijetlo s velikim istaknutim očima i oblim, svijetlim obrvama. Na ovoj slici nos nije posve ravan, već je blago zaobljen. Usne kao da izražavaju blagi osmijeh. U oblikovanju ruke, zapešće je jače, dok su prsti dugi i tanki. Dijete djeluje zaigrano, okrenuto je udesno i gleda prema dolje. Desnom se rukom, prebačenom preko majčina ramena, pridržava za nju. Odjeven je u nježno narančastu haljinu, lice je oblikovano slično licu na slici iz Rave. Kosa mu je svijetla.

Aureole su jednostavne, punicirane kružićima i točkicama tvore jednostavne kružnice. Na Bogorodičinoj vidimo dio lukova s unutrašnje strane aureole. Aureole su zlatne i ističu se na crvenom fondu. Crveni fond uokviruje luk naslikan zlatnom bojom s oštećenim tamnim obrisima na gornjem dijelu. Slika je u originalu prikazivala potpunu figuru Bogorodice, no dio ispod Bogorodičinih koljena je izrezan. Prema položaju Krista i njegove ruke, pretpostavlja se da je na tom dijelu bio prikazan donator.

Emil Hilje djelo smatra kvalitetnim radom Dujma Vučkovića. Premda, oblikovanje lica nije karakteristično kao na drugim pripisanim slikama, zbog obrade draperije, zapešća i prigušenog kolorita, pripisuje ga majstoru.²⁵ Prijatelj ovo djelo također pripisuje Dujmu.²⁶

²⁵ HILJE, 1990, str. 44.

²⁶ PRIJATELJ, 1991, str. 105.

Slika 6. Bogorodica s Djetetom, Zadar, Samostan Sv. Frane (Hilje, 1999, str.123.)

Poliptih Petra de Riboldisa u Samostanu sv. Frane u Zadru

Poliptih je djelo koje je rezbario rezbar Petar de Riboldis iz Bessame. Nažalost, sačuvali su se samo pojedini dijelovi i to: Krunjenje Bogorodice, Stigmatizacija sv. Frane, Sv. Jeronim, svetac franjevac, i Sv. Klara. Ovo djelo znanstvenici Cvito Fisković,²⁷ D. Domančić²⁸, Ivana Prijatelj Pavičić,²⁹ Joško Belamarić,³⁰ i Emil Hilje³¹ jednoglasno pripisuju Dujmu Vučkoviću povezujući ga s ugovorom iz 1452. godine u kojem se Dujam obavezuje zastupnicima Samostana sv. Frane za bojanje skulpturalne pale na glavnom oltaru njihove crkve. Dujam Vučković za bojanje ovih skulptura koristi prigušen kolorit te naglašene linije.

Slika 7. Sv. Jerolim, dijelovi rezbarenog poliptiha (Hilje, 1999., str. 128.)

²⁷ FISKOVIĆ, 1956, str. 177.

²⁸ DOMANČIĆ, 1959, str. 52.

²⁹ PRIJATELJ, 1990, str. 71.

³⁰ BELAMARIĆ, 1996, str. 32.

³¹ HILJE, 1999, str. 129.

2.3. Djelovanje Dujma Vučkovića u Šibeniku

Postoje arhivski dokumenti u kojima se 1448. godine spominju dvije Dujmove narudžbe poliptiha, jedna za crkvu sv. Frane a druga za katedralu sv. Jakova potpisane skupa s Antunom Restinovićem. U prvom dokumentu za narudžbu crkve sv. Frane Dujam se sa suradnikom Antunom obavezao izvršiteljima oporuke Frani Dominici dovršiti sliku koja je pohranjena kod Jurja Dalmatinca. Posao mu je bio u potpunosti oslikati i pozlatiti sliku. Poliptih, na koji je Dujam u glavnom polju trebao naslikati lik sv. Martina na konju, završen je i postavljen u istoimenu kapelu što dokazuje ugovor poništen 8. lipnja 1449. godine.³² Ostale informacije o djelu, kao ni samo djelo, nisu otkrivene.

Druga se narudžba odnosila na Jurja Radoslavčića koji je trebao izraditi veliki poliptih s prikazom sv. Juraj na konju sa zmajem na glavnom srednjem polju. Sa strana glavnog polja trebali su biti naslikani sv. Nikola i sv. Jakov. Nad njima u pet polja zamišljene su figure svetaca u poprsju. Na vrhu u sredini raspeće s Bogorodicom i Ivanom u reljefu od drva te na predeli dvanaest apostola s Kristom u sredini. Poliptih je namijenjen kapeli u crkvi sv. Jakova. Rok je bio dvije godine. U međuvremenu, 28. srpnja 1449. godine umire Antun Restinović koji je bio zadužen za drvorezbarski dio slike. Nakon toga ne postoje sigurni podaci je li Dujam odradio naručeni posao ili je pronašao drugog pomoćnika.³³ Cijelo djelo nije pronađeno, postoji samo fragment koji se uklapa u narudžbu.

Uz dvije spomenute narudžbe postoji još jedna narudžba iz 1452. godine za malo drugačiju vrstu rada, naime Dujam je oslikao barjak za Bratovštinu šibenske katedrale.

Djela u Šibeniku koja mu pripisuje Emil Hilje su *Bogorodica s Djetetom* u Samostanu sv. Frane, *Bogorodica s Djetetom* u Muzeju grada Šibenika te *fragment poliptiha s likom sv. Nikole* sada u privatnoj zbirci u Dubrovniku.³⁴ Ista djela Dujmu pripisuje i Davor Domančić,³⁵ dok ih pak Ivana Prijatelj smatra Ivanovim djelima.

³² HILJE, 2018, str. 448.; DOMANČIĆ, 1959, str. 49.

³³ HILJE, 2018, str. 448.

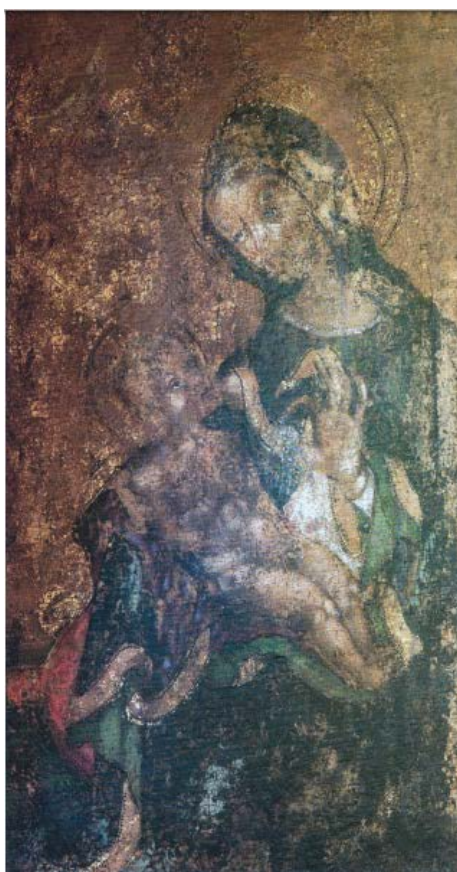
³⁴ HILJE, 2018, str. 448 - 451.

³⁵ DOMANČIĆ, 1959, str. 49.

Bogorodica koja doji Dijete u Samostanu sv. Frane u Šibeniku (tempera na drvu)

Slika se smatra dijelom većeg rada, jer se može uočiti da je naknadno odrezana. Pretrpjela je znatnija oštećenja zbog kojih se slabo razaznaju detalji. Prema općim karakteristikama fizionomije i ostacima boja te reljefnim ukrasima slika se pripisuje Dujmu. Bogorodica je prikazana kako u naručju drži malog, golog Krista kojeg doji kroz prorez na haljini. Na sebi ima tamnomodri maforion sa zlatnim rubom. Dujmu se pripisuje zbog karakterističnog kolorita i crtanja zapešća.

Ovu sliku ne možemo povezati s dokumentom o narudžbi za crkvu sv. Frane jer je za glavni prizor naručen sv. Martin. No, postoji dokument iz 29. listopada 1441. godine gdje Dujam prima sto libara od zastupnika Samostana sv. Frane. Ostaci dokumenta nisu sačuvani pa se samo nagađa da je vezan za ovaj rad.³⁶ Ivana Prijatelj djelo je atribuirala Ivanu Petrovu.³⁷

Slika 8. Bogorodica s Djetetom, Samostan sv. Frane, Šibenik (Hilje, 2018, sl.1)

³⁶ HILJE, 2018, str. 449 - 450.

³⁷ PRIJATELJ, 1990, str. 71.

Bogorodica s Djetetom u Muzeju grada Šibenika (52x37 cm, tempera na drvu)

S obzirom na dimenzije, postoji teza da je slika pripadala Radoslavčičevu poliptihu iz katedrale kao jedan od gornjeg niza 5 svetačkih poprsja.³⁸ Bogorodica drži Dijete u naručju priljubljeno obrazom uz njegov obraz. Na glavi ima bijeli veo, tamnomodru haljinu. Isus je previjen u zlatnu haljinu. Lica su im karakteristična za Dujmov stil, kao i boje koje su korištene, te su ruke opet deblje u dijelu dlanova. Sliku krasi nepravilni reljefni luk s poredanim manjim lukovima s tri točke na krajevima lukova. Reljef je izrađen u slikarskoj kredi. Pozadina slike je zlatna. Zbog spomenutih Dujmovih karakteristika Emil Hilje mu pripisuje ovaj rad.³⁹ Ivana Prijatelj ga atribuirao Ivanu Petrovu.⁴⁰

Slika 9. Bogorodica s Djetetom, Muzej grada Šibenika (Hilje, 2018, sl.2)

³⁸ HILJE, 2018, str. 451.

³⁹ HILJE, 2018, str. 451.

⁴⁰ PRIJATELJ, 1990, str. 77.

Fragmenti šibenskog poliptiha s likom sv. Nikole u privatnoj zbirci u Dubrovniku

Slika je fragment za spomenuti šibenski poliptih za kapelu u šibenskoj katedrali naručen 1448. godine od Jurja Radoslavčića.⁴¹ Sa strana centralnog polja trebali su biti naslikani sv. Jakov i sv. Nikola. Sačuvani fragment izrezan je po silueti svetca te mu nedostaje donji dio. Na sebi ima crvenu haljinu s bogato ukrašenim obrubima. Lice mu je tamnije boje s bradom, pravilnog nosa i većim očima. Bore na čelu prate oblik obrva. Kosa mu je kraća. Aureola oko glave je jednostavna, s jednim redom točkica i po tri točkice s unutrašnje strane koje čine oblik trokuta. Djelo Hilje pripisuje Dujmu Vučkoviću⁴² a Prijatelj Ivanu Petrovu.⁴³

Slika 10. Fragment poliptiha s likom sv. Nikole (Hilje, 2018, sl. 5)

⁴¹ HILJE, 2018, str. 451.

⁴² HILJE, 2018, str. 451.

⁴³ PRIJATELJ, 1990, str. 71.

2.4 Djelo Dujma Vučkovića u Hvaru

Mistično vjenčanje sv. Katarine u Samostanu sv. Frane u Hvaru (36x57cm, tempera na dasci)

Bogorodica u sjedećem položaju drži Krista u krilu koji sv. Katarini pruža prsten. Bogorodičino lice, osim što ima klasične karakteristike Dujmovog opusa, oči i usta odlično izražavaju njene blage osjećaje. Ima tamnomodri plašt sa zlatnim obrubima, pod kojim se vidi bijeli prozirni veo, haljina pod plaštem je crvena. Rukama pridržava Krista. Krist pruža prsten sv. Katarini. Odjeven je u bijelu haljinicu s crvenkastim plaštem. Sv. Katarina kleči desno od malog Krista, pognute glave i prima prsten. Odjevena je u crvenu haljinu s crvenkastosmeđim plaštem čije je naličje bijelo. Ruka kojom prima prsten dosta je izdužena, a dijelovi lica su sličnih karakteristika kao kod Bogorodice. Zbog ikonografske hijerarhije lik sv. Katarine na slici je manji. Njihove aureole su bogato pucirane. Zanimljivo je da Isus na ovoj slici nema aureole. Pozadina je zlatna i sliku uokviruje luk s manjim lukovima koji završavaju s tri kruga. Emil Hilje djelo atribuirao Dujmu zbog obrade draperije, fizionomije lica, sličnog kolorita, sustava puniciranih ukrasa i reljefnih ukrasa izrađenih u kredi.⁴⁴ Ivana Prijatelj pak to djelo atribuirao Ivanu Petrovu te ukrase u kredi i način puniciranja dodaje pod Ivanove karakteristike.⁴⁵

⁴⁴ HILJE, 1999, str. 129.

⁴⁵ PRIJATELJ, 1990, str. 71, 76.

Slika 11. Mistično vjenčanje sv. Katarine, Samostan sv. Frane, Hvar (Prijatelj, 1990, str. 74.)

2.5 Djela pripisana Dujmovom krugu

Gospa od Plača u šibenskoj katedrali sv. Jakova (62x 50cm, tempera na dasci)

Uz ove tri slike, *Gospu od Plača* u šibenskoj katedrali sv. Jakova (62 x 50 cm), moguće je pripisati Dujmovom opusu ili pak Dujmovom krugu slikara.

Boje na slici, oblikovanje ruku i nogu, draperija i način puniciranja slični su Dujmovim djelima, međutim, mali anđeo kvalitetnije je naslikan te anđeo i Gospa imaju uvojke kose kakvi se ne ponavljaju na Dujmovim niti na Ivanovim i Blaževim slikama. To se naziva arhaično slikanje kose koje pronalazimo u slikarstvu mletačkog i padovanskog kruga. Emil Hilje za sliku pretpostavlja da je rad Antuna Pribislavova Restinovića ili suradnika Ivana Pertova a s obzirom da slika prati Dujmov stil slikanja moguće je da djelo pripada Marinelu Vučkoviću ili pak učeniku Dujma Jurju Čulinoviću.⁴⁶

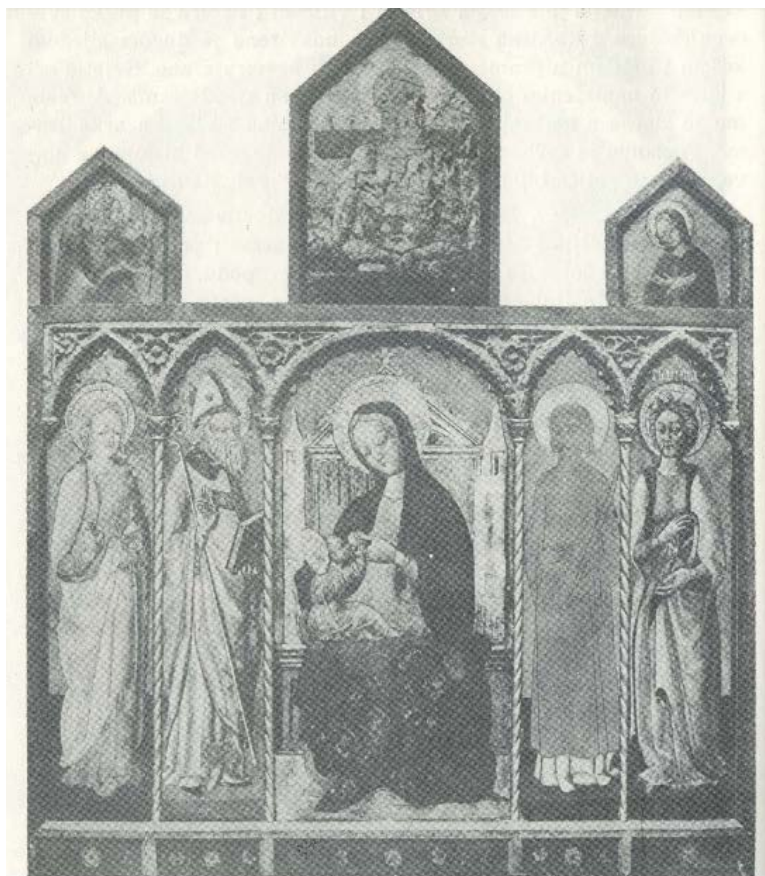
⁴⁶ HILJE, 2018, str. 451 - 453.

Slika 12. Gospe od Plača, katedrala sv. Jakov, Šibenik (Hilje, 2018. sl. 7)

Poliptih u crkvi Gospe kraj mora na Čiovu (147x126 cm, tempera na dasci)

Godine 1975. Ksenija Cicarelli piše o poliptihu u crkvi Gospe kraj mora na otoku Čiovu koje smatra djelom iz Dujmova kruga. Poliptih se sastoji od pet dijelova. U središnjem, ispod luka, prikazana je Bogorodica na prijestolju kako doji dijete. Na glavi ima plavi plašt ukrašen cvjetovima koji joj pada preko ramena. Ispod plašta nosi ljubičasto-crvenu haljinu također ukrašenu gotičkim cvjetovima. Glava joj je blago

Slika 13. Poliptih u crkvi Gospe kraj mora, Čiovo (Cicarelli, 1975, sl. 25)

nagnuta na njenu desnu stranu i pogled joj je uprt prema

Djetetu. Lice joj je blijedo s većim očima, izraženih kapaka i jako oblih, tankih obrva. Nos je ravan a usne male i blago napućene. Ispod vela nazire se svijetla kosa. Iza njene glave je aureola s utisnutim kružićima, točkicama. U krilu drži Dijete pružajući mu stiliziranu dojku. Ruka je deblja u predjelu dlana što je jedna od prepoznatljivih karakteristika za Dujmov opus. Dijete u dugoj, ljubičastoj haljini sjedi u krilu i sisa te se desnom rukom pridržava za majčinu ruku s pogledom uprtim prema njenom licu. Postolje se sastoji od gotičkih elemenata, jednog zabata i dvije kule sa šiljastim krovovima sa strane naslikan iz jednog očišća. Gornji dio prijestolja je siv, donji crven. Sa strane su prikazi svetaca smješteni ispod gotičkih arkada, odvojeni tordiranim stupićima. S desne strane Bogorodice u bijelom biskupskom odijelu prikazan je blaženi biskup Ivan Trogirski. Prikazan je kako s desnom rukom blagoslivlja dok u lijevoj drži zelenu knjigu te mu je preko desnog ramena naslonjen pastoral. Do njega je figura sv. Magdalene u žarkocrvenoj haljini s ljubičastim plaštem, mladolika lica. U desnoj ruci pridržava palmin list, a u lijevoj posudu kruškolikog oblika. Do Bogorodice s desne strane

nalazi se sv. Lovre. Nažalost, taj je dio poliptiha potpuno oštećen. Sačuvani su samo donji dijelovi na kojima vidimo dio bijelo-sive haljine, crne cipele i rešetke pod nogama. Do sv. Lovre prikaz je sv. Katarine, u žutosmeđoj haljini i svjetloljubičastom plaštu. Na glavi joj je gotička kruna a u ruci drži zlatni mučenički kotač.

U svim poljima prevladava crvena pozadina. Iznad glava svetaca pišu njihova imena. U podnožju poliptiha, ispod svakog oslikanog polja, nalazi se manje pravokutno polje tamnocrvene pozadine sa stiliziranim cvjetovima. Na srednjem podnožju, ispod prikaza Bogorodice s Djetetom, nalazi se natpis: „OMNES MORTALES . S(O)LAM . SPERATE SALVTEM EX HOMINE . ATQ(E) DEO GREMIVM, QVEAM CONTINET. MVD“ koji u prijevodu znači: „Svi smrtnici nadajte se jednome spasenju od čovjeka i Boga kojega drži Blažena Djevica Marija“.⁴⁷

Za ovo gotičko djelo nije sačuvan pisani spomen. Znamo da je 1926. godine velikim dijelom preslikano i oštećeno vješanjem votiva te nakon toga restaurirano i očišćeno u Splitu u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika i kulture. Ljubo Karaman ga ubraja među djela dalmatinskih slikara 15. stoljeća.⁴⁸ Ksenija Cicarelli ga uspoređuje s freskama iz splitske katedrale i s Ugljanskim poliptihom te uočava zajedničku modelaciju ženskih lica. Cicarelli uspoređuje i figuru sv. Ivana s figurom sv. Nikole na Ugljanskom poliptihu te uočava velike sličnosti u izgledu. Kod obaju likova sijeda kosa i brada na isti način uokviruje lice, imaju naborana čela, svijetle oči, tanko iscrtane trepavice, naglašene podočnjake te obrve koje strše. Na haljini su isti nabori, pri dnu se savijaju te otkrivaju zašiljenu gotičku obuću. Sličnosti postoje i u manjim detaljima poput: istaknutih ušiju kod svetaca; pramenovi kose sa ženskih likova na čiovskom poliptihu naslikani su slično kao kod Ugljanskog sv. Jakova; haljine su sličnih nabora i boja. Znajući da Dujam Vučković djeluje u više dalmatinskih gradova kao i njegovi suradnici Ivan Petrov iz Milana, Antun Restinović i rezbar Antun Hmelić, Ksenija ovo djelo pripisuje tom krugu umjetnika.⁴⁹

⁴⁷ CICARELLI, 1975, str. 99.

⁴⁸ KARAMAN, 1933, str. 155 i 157.

⁴⁹ CICARELLI, 1975, str. 103–105.

Bogorodica među anđelima u Opatskoj riznici u Korčuli (29,9x25,6, tempera na drvu)

Bogorodica je okrenuta svojoj desnoj strani, spuštene glave, sklopljenih ruku. Ima tamnoplavi moforion s ukrašenim zlatnim punciranim obrubima te se ispod nazire crvenkastosmeđa haljina. Na licu oči, kapci, obrve i nos prepoznatljivi su po ostalim slikama u Dujmovom opusu. Pretpostavlja se da je fragment dio slike u kojem se Bogorodica klanja malome Isusu. Pozadina je zlatna a aureola bogato puncirana. Na slici se pojavljuju dva anđela, jedan s lijeve drugi s desne strane. Kod lijevog anđela vidimo lice u profilu spušteno prema podu, mladolikog lica sa žućkastim velom na glavi. Ruke su sklopljene u molitvi ispod kojih se vidi dio haljine svjetlosmeđe boje. S desne strane drugi anđeo gleda prema Bogorodici. S prikazom u profilu na licu se očituje taman kolorit oko očiju i izraženi kapci, a svijetli tonovi na dijelu čela, obraza, vrha nosa i brade daju izražene konture lica. Od ostatka tijela vidimo samo njegovu desnu ruku s bijelim rukavom u kojoj nešto nosi. Dio slike na gornjem dijelu je oštećen. Okvir ovog djela izrađen je u slikarskoj kredi, ukrašen jednostavnim ornamentom s dužim i kraćim crticama. Hilje je pripisuje Vučkoviću zbog karakteristika i sličnosti s ostalim radovima.⁵⁰ Prijatelj djelo pripisuje Ivanu Petrovu. Jedan od razloga je opet izrada u slikarskoj kredi, ornamentika na odjeći te način izrađivanja aureoli.⁵¹

⁵⁰ HILJE , 1999, str. 127.

⁵¹ PRIJATELJ, 1990, str. 71, 76, 77.

Slika 14. Bogorodica među anđelima, Opatska riznica, Korčula (Prijatelj, 1990, str. 61.)

Poliptih u muzeju Ermitraž u Sankt Peterburgu

U muzeju Ermitraž nalazi se poliptih. Prikazano je pet svetaca: sv. Matej Evanđelist, sv. Dujam, sv. Staš, sv. Ludvig Tuluški i sv. Marko Evanđelist. Poliptih se izvorno sastojao od sedam odjeljaka, nedostaje mu središnji lik Bogorodice s Djetetom, jedan lik desno, gornji red i predela. Svako polje odijeljeno je i uokvireno zlatnim, šiljatim lukovima koji su naslonjeni na jednostavnim stupovima s kapitelima. Na cijelom poliptihu fond je zlatan. Na figurama svetaca uočava se izvrsno obrađena draperija bogatog kolorita i s velikim smislom za detalje. Lica su statična s istaknutim kopcima i podignutih obrva, ravnog nosa i malih usana. Boja kože, kose i brade tvori razliku između likova.

Poliptih je u muzeju Ermitraž od 1919. godine. Bio je pripisan nekom iz kruga umjetnika Gentiela da Fabriana. Zahvaljujući talijanskom povjesničaru umjetnosti Andreu de Marchi pripisuje se Dujmu Vučkoviću. U njegovom radu iz 1996. godine de Marchi piše o poliptihu te ga uspoređuje s ostalim Dujmovim radovima.⁵² Također, s ovom pretpostavkom slaže se i Joško Belamarić koji iznosi i zaključak da je taj poliptih, na kojem su prikazani splitski i franjevačkih sveti, bio postavljen u crkvi sv. Frane na Obali⁵³. Poliptih se pripisuje Dujmu zbog sličnosti sa splitskim freskama i Ugljanskim poliptihom. Sličnost poliptiha iz Ermitraža i Ugljanskog poliptiha se očituje u licima svetačkih likova, njihovim draperijama i ukrasima. Emil Hije pak djelo pripisuje Ivanu Petrovu.⁵⁴

⁵² DE MARCHI, 1996, str. 28.

⁵³ BELAMARIĆ, 1996, str. 34.

⁵⁴ HILJE, 2017, str. 107.

Slika 15. Likovi sv. Ivana Evanđelista i sv. Marka s politiha u muzeju Ermitraž u Perogradu (Hilje, 2017, sl. 22)

3. IVAN PETROV IZ MILANA

Ivan Petrov se prvi put spominje zajedno s Dujmom Vuškovićem u dokumentu o izradi freski u splitskoj katedrali. Djeluje i u Zadru, radi kao trgovac uljem i vunom, opet u suradnji s Dujmom sve do raskidanja njihovog zajedničkog rada 1446. godine. Prema arhivskim spisima znamo da je 1438. godine oženio Agnesinu, kći zadarskog graditelja Vuka Slavogostova, s kojom je imao sina Rafaela i kći Adriolu. Ivan Petrov se spominje mrtav 1. lipnja 1448. godine. Također je u arhivskim spisima iz 1470. godine upisano da Ivanova kći Andriola preuzima 200 libara od Dujmove oporuke što govori da su Dujam i Ivan bili i suradnici i prijatelji.⁵⁵

Povjesničarka Ivana Prijatelj iznosi pretpostavku da je poznato djelovanje Ivana Petrova u Italiji s time da je mijenjao imena.⁵⁶ Pretpostavku je iznijela Serene Padovani 1985. godine, a Ivana Prijatelj nastavlja istraživanje u tom pravcu. Tako bi Ivan Petrov mogao biti i Zanino di Pietro, Giovanni di Francia i Jean Charlier. Prijatelj je pokušala identificirati Ivana Petrova pomoću arhivskih podataka i stilskih karakteristika na slikama. U Bologni se u dokumentima spominje ime slikara Zanino di Pietro koje se može identificirati kao Ivan Petrov. S obzirom da je Ivanov otac bio Francuz smatra se da je u imenu Johanes di Pietro Francia izostavio očevo ime te se potpisivao kao Johanes di Francia. Prema tom imenu u talijanskim dokumentima, Ivan Petrov u Italiji ima i ženu Franceshinu i sina Francesca koji je nosio prezime Charlier te tako nastaje još jedna varijacija Ivanovog imena kao Jean Charlier.⁵⁷ Ivana Prijatelj je sabrala podatke o prilično velikom opusu koji se vezuje uz te varijacije imena. No, njena teza nije općeprihvaćena u hrvatskoj povijesti umjetnosti.

Osim imenima, Ivana Prijatelj se na slikama bavi i proučavanjem puniciranja aureoli, ornamentikom na odjeći te reljefnim okvirima izrađenim u slikarskoj kredi. Zbog toga je našla niz podudaranosti na djelima koje je stavila pod Ivanov opus dok je Emil Hilje te stilske elemente pripisao Dujmovoju ruci.⁵⁸

⁵⁵ HILJE, 1999, str. 94.

⁵⁶ PRIJATELJ, 1990, str. 49-50.

⁵⁷ PRIJATELJ, 1990, str. 57-60.

⁵⁸ HILJE, 2018, str. 460.

3.1. Djela

Osim dokumentiranog zajedničkog rada na splitskim freskama, opus koji Ivana Prijatelj pripisuje Ivanu iz Milana obuhvaća sljedeća djela: *Raspeti Krist između Marije, Ivana Evanđelista i Magdalene, dio poliptiha* (Avignon, Musée du Petit Palais), *Golgota* (Rieti, Museo civico), *Hapšenje Krista* (nepoznati vlasnik), *Bičevanje Krista* (Museo Correr, Venecija), *Golgota* (zbirka Chilligworth), *Ulaz Krista u Jeruzalem* (privatna zbirka), *Dva evanđelista, sv. Dominik i nepoznati svetac* (Švicarska, privatna kolekcija), *Raspeti Krist između Marije, Ivana Evanđelista i Magdalene* (Split, Galerija umjetnina), *Bogorodica s Djetetom iz Vele Rave na Dugom otoku* (danas u Zadru, SICU), *Bogorodica s Djetetom* (prije Museo Capitolare u Velletriju, danas u Museo di Palazzo Venezia, Rim), *Bogorodica s Djetetom* (Pinakoteka, Stuttgart), *ornamenti na kipovima M. Moronzona iz zadarske katedrale* (danas u SICU, Zadar), *poliptih s tri sveca* (Valcarecce dei Cingoli, sada u Museo Diocesiano u Camerinu), *poliptih iz Mombaroccio* (svetište Blaženog Santea), *Bogorodica s Djetetom i sv. Doroteom* (Urbino, Galleria Nazionale delle Marche), *Mistično vjenčanje sv. Katarine* (Hvar, franjevački samostan), *Bogorodica s Djetetom* (Šibenik, Samostan sv. Franje), *Bogorodica s Djetetom* (Šibenik, Muzej grada), *Bogorodica među anđelima* (Korčula, Opatska zbirka), *Bogorodica s Djetetom* (Sant'Andelo in Vado), *freske u crkvi Frari*, (Venecija), *fragment šibenskog poliptiha s likom sv. Nikole* (Dubrovnik, zbirka pok. dra. E. Katića).⁵⁹ *Mistično vjenčanje sv. Katarine iz Smokovića, slike na ikonostasu iz Torcella koje prikazuju Bogorodicu s Djetetom i apostole, Bogorodica s Djetetom* (iz Museo Civico u Padovi), *Mistično vjenčanje sv. Katarine* (iz zbirke u Rozemberku) i *Sv. Antun Pustinjak i sv. Filip Benizzi* (iz dvorca u Konopištu).⁶⁰

Pozabavit ću se detaljnije djelima koja Emil Hilje pribraja njegovom opusu: *freske u splitskoj katedrali, skulpture s ograde svetišta zadarske katedrale, fragment poliptiha iz Luke na Dugom Otoku, Bogorodica koja doji Dijete iz Samostana Sv. Marije u Zadru, Ugljanski poliptih*. To su ujedno i djela o kojima postoje podaci o narudžbi u dokumentima. Tu spadaju i djela pripisana stilskom analizom: *poliptih u muzeju Ermitraž*⁶¹ *te zidne slike u apsidi crkve sv. Krševana*.

⁵⁹ I. PRIJATELJ, 1990, str. 70, 71.

⁶⁰ I. PRIJATELJ, 1991, str. 100, 101.

⁶¹ HILJE, 2017, str. 107.

Skulpture s ograde svetišta zadarske katedrale (od 134 cm do 170 cm visine)

Prvi put se u Zadru Ivan Petrov spominje u dokumentima iz 1431. godine. Osim kao kupac, te godine je zabilježen kao majstor koji je morao oslikati i pozlatiti drvene kipove Mateja Moronzona s ograde svetišta zadarske katedrale. U opisu posla trebalo je pozlatiti veliko raspelo i 14 kipova, sačuvano je 11 skulptura; Raspet Krist visine 170 cm a ostalo su apostoli visine oko 135 - 140 cm. Očituje se bogata pozlata kipova i nježnije boje kakve je koristio Ivan Petrov.⁶² U ovom djelu Ivana Prijatelj „rukopis“ Ivana iz Milana prepoznaje u ornamentici na rubovima odjeće.⁶³

Bogorodica koja doji Dijete iz Samostana Sv. Marije u Zadru (75×48,5 cm, tempera na drvu)

Moguće je da je i ova slika fragment nekog poliptiha. Prikazan je lik Bogorodice koja sjedi na prijestolju. Na sebi ima tamnoplavi maforion sa zlatnim obrubima i crvenu haljinu. Lice joj je mladoliko, najviše je izražena linija nosa spojena s desnom obrvom koja tvori blagu sjenu, ostali su dijelovi lica mali i nježni s rumenim obrazom. Ruke su joj tanke i izdužene. Ispod maforina vidi se bijeli veo. Isus, blijede puti i svijetle kose, leži u njenom naručju obučen u ljubičastu tuniku sa zlatnim obrubima. Majka ga doji kroz prorez haljine. On se rukom pridržava za njenu haljinu s pogledom uperenim u njeno lice. Oboje imaju zlatne punicirane aureole s iscrtanim križem a od pozadine ih odvaja crvena linija.

Priestolje se stapa sa zlatnom pozadinom istaknuto tamnim linijama i sjenama koje tvore visoko priestolje, bogato arhitektonskim elementima, simetričnog oblika. Bogorodica sjedi na bijelom jastuku s crvenim donjim dijelom a dio priestolja ispod nogu je tamne boje, ukrašeno cvijećem. Djelo je restaurirano 1949. - 1950. godine. Hilje djelo pripisuje Ivanu Petrovu dok ga Ivana Prijatelj smatra djelom Dujma Vučkovića.⁶⁴

⁶² HILJE, 1999, str. 110.

⁶³ PRIJATELJ, 1990, str. 71, 76.

⁶⁴ PRIJATELJ, 1991, str. 105.

Slika 16. Bogorodica koja doji Dijete, SICU, Zadar (Hilje, 1999, str. 101.)

Fragment poliptiha iz Luke na Dugom Otoku (44X45,5 cm, tempera na drvu)

Sačuvan je dio poliptiha s okvirom ukrašenim s kasnogotičkim rezbarijama na kojemu je prikazan mrtvi Krist. Krist se nalazi u uspravnom položaju prikazan gol do bokova a donjim dijelom je smješten u sarkofag, a iza njegovih leđa je crni križ na koji je naslonjen. Glava mu je pognuta sa žalosnim izrazom lica. Tijelo mu je jako mršavo s izraženim rebrima i tankim rukama prekriženim na zapešćima. Veličina sarkofaga nije u omjerima tijela, već je manji, blijedožute boje, a unutrašnjost je crvena. Aureola ukrašena puniciranim točkama i kružnicama je zlatne boje. Pozadina je pozlaćena. Djelo se danas nalazi u SICU.

Prikaz Krista je uvelike sličan prikazu mrtvog Krista na vrhu Ugljanskog poliptiha. Konceptija Kristova lika, tanke ruke, dugi prsti, položaj glave i kosa daju naznake da se radi o istom autoru. Čak i način puniciranja aureoli je isti i korišten na svim likovima na Ugljanskom poliptihu. Zbog toga Emil Hilje djelo pripisuje Ivanu Petrovu.⁶⁵ Ivana Prijatelj ga, pak, smatra Dujmovim djelom.⁶⁶

⁶⁵ HILJE, 1990, str. 38.

⁶⁶ PRIJATELJ, 1991, str. 105.

Slika 17. Mrtav Krist, fragment poliptiha, Luka, Dugi otok (Hilje, 1999, str.98.)

Ugljanski poliptih iz franjevačkog samostana (230×245 cm, tempera na drvu)

Jedno od najljepših kasnogotičkih djela u Dalmaciji je takozvani Ugljanski poliptih. Razdoblje u koje se datira je druga polovica 15. stoljeća. Prema stilskim obilježjima uočavaju se mletačke crte kasnogotičkog slikarstva. Rezbareni okviri pojavljuju se tek poslije 1400. godine, dok se postolja javljaju tek oko sredine 15. stoljeća. Prikaz Krista koji u naručju Bogorodice češljugara draži prstom je motiv koji se ponavlja na talijanskim slikama rane renesanse 15. stoljeća.

Djelo se smatralo radom nekog domaćeg slikara te se zbog kvalitete i razdoblja iz kojeg potječe dovodilo u vezu sa zadarskim majstorom Blažom Lukinom, učenikom Jacobella Bonoma.⁶⁷ Nakon otkrivanja fresaka u splitskoj katedrali, 1958. godine, Davor Domančić poliptih pripisuje Dujmu Vučkoviću,⁶⁸ prvenstveno zbog stilske sličnosti s freskama. Jedan od mogućih dokaza je dokument iz 1453. godine koji obavezuje zadarske franjevce da isplate Dujma za izradu velike, pozlaćene pale koju je radio za njihovu crkvu u iznosu od 205 zlatnih dukata.⁶⁹ U dokumentima iz Šibenika spominje se narudžba za triptih, manjih dimenzija od Ugljanskog poliptiha po cijeni od 100 dukata. Prema tome se može zaključiti da narudžba za ovaj zadarski poliptih u visini od 205 zlatnih dukata, može samo značiti puno veći i bogatiji rad poput Ugljanskog poliptiha.

Crkva sv. Jerolima na Ugljanu posvećena je 1447. godine, Dujam i Ivan su raskinuli zajednički rad 1446. godine, a Ivan se već 1448. godine spominje kao mrtav. Te su činjenice dovele do zaključka da je jedini mogući autor zapravo Dujam Vučković.⁷⁰ Međutim, prije nego je crkva posvećena, osnovan je samostan 1430. godine. To je bio manji samostan, tj. hospicij, i mala je vjerojatnost da je tako mali samostan mogao naručiti tako veliko djelo za novu crkvu. Stoga je izvjesna teza da je djelo napravljeno u Zadru, te da je u 16. stoljeću preneseno na otok Ugljan kao stilski „zastarjelo“. Naime, 16. stoljeće ne cijeni gotičko slikarstvo.⁷¹ Poliptih je 1892. godine odnesen na popravak u Beč, a 1902. godine je vraćen i prebačen u Zadar u franjevački samostan.⁷²

⁶⁷ KARAMAN, PRIJATELJ, 1955, str. 172.

⁶⁸ DOMANČIĆ, 1959, str. 52-54.

⁶⁹ DOMANČIĆ, 1959, str. 52-56.

⁷⁰ BELAMARIĆ, 1996, str. 37.

⁷¹ Godine 1585. Vučkovićev je poliptih na Radoslavčičevu oltaru iz šibenske katedrale skinut jer se u renesansi takvo djelo smatralo lošijim, DOMANČIĆ, 1959, str. 56.

⁷² DOMANČIĆ, 1959, str. 54.

Poliptih se sastoji se od 29 većih i manjih polja, složenih po hijerarhijskom načelu. Polja su odvojena bogato ukrašenim pozlaćenim drvenim okvirom. U sredini, na najvećem polju prikazan je lik Bogorodice s Djetetom. Ona sjedi na prijestolju, obučena u plavi maforion, ukrašen zlatnim ornamentnim cvjetovima koji se stapaju s finim naborima draperije, obrubi su narančasti s blagim ornamentom, ispod njega ima narančastu haljinu sa zlatnim detaljima i crnim pojasom na prsima. Unutrašnji dio maforiona i veo na glavi bijele su boje. Mali dio kose koji se vidi ispod vela je svjetlosmeđ. Lice joj je svjetlije puti. Očituje se nježna linija nosa i obrva naslikanih u obliku luka. Oči su velike, plavih šarenica i nježne. Ima male punije usne i manju bradu. Na rukama se vidi tamnija kontura linija, kvalitetno izvedena. Također, i na Isusovim nogama uočavamo konturnu liniju, dok su ostatak tijela, kao i nježno crvena haljina, slikarski izvedeni, bez isticanja rubova. Mali Krist stoji uspravno i u svojoj desnoj ruci drži češljugaru, a lijevom mu pruža ruku. Krist je prikazan svjetle puti kao Bogorodica i svjetlije kovrčave kose. Lice mu je nagnuto u desnu stranu pogledom prema ptici. Bogorodica i Krist imaju zlatnu, bogato puniciranu aureolu preciznim kružnicama i točkama, samo kod Krista vidimo obris križa unutar aureole.

Bogorodica sjedi na prijestolju arhitektonske forme. Za razliku od fresaka u splitskoj katedrali, ovdje su elementi naslikani linearnom perspektivom. Prijestolje je bijele boje s plavim, crnim i zlatnim detaljima.

Oko Bogorodice stoji osam malih anđela, smještenih simetrično na rubovima prijestolja koji gledaju prema njima. Svi su u različitim haljinama različitih boja, čak su im i krila u drugim bojama te svaki nosi drugi glazbeni instrument. Stilska poveznica s Ivanom Petrovim su nježnije i svjetlije boje i blaže linije lica. S lijeve i desne strane su po tri polja s prikazanim svetcima: sv. Petar Mučenik, sv. Nikola, sv. Franjo, sv. Jerolim, sv. Šimun i sv. Jakov. Prikazani su u stojećem položaju na bijelim, šesterokutnim podijima. Traka tla je crna kao i kod dijela s Bogorodicom, a pozadina zlatna. Vidimo detaljan prikaz cijelih likova s naboranim haljinama i izvrsno prikazanim odnosom svjetla i sjene. Svaki lik nosi simbolični predmet koji se odnosi na njihovo mučeništvo ili život. Na podnožju je ispisano njegovo ime na latinskom.

Na gornjem dijelu poliptiha, iznad Bogorodice, prikazan je mrtav Krist (*Imago pietatis*), djelo gotovo istih karakteristika kao i Ivanov prikaz iz Luke na Dugom otoku, samo su boje nekih dijelova svjetlije te je sarkofag prikazan kao šesterokut. Do mrtvog Krista, u posebnom polju, likovi su Marije i Ivana Krstitelja, u stojećem stavu, okrenuti prema Kristu pognutih glava,

tvoreći tako ikonografsku formulaciju Deisisa. Sa svake su strane još po tri polja s prikazima apostola u poprsju. Pozadina je kao i na cijelom poliptihu zlatna a apostoli su s knjigama i rotulusima okrenuti prema središtu. U zadnjem, donjem dijelu prikazano je trinaest manjih polja. U srednjem je prikazan Krist koji desnom rukom blagoslivlja a u lijevoj drži knjigu. Lijevo i desno od Krista su poprsja apostola.

Prema recentnijim istraživanjima o autorstvu Ugljanskog poliptiha Emil Hilje ga atribuirao Ivanu Petrovu. Uspoređuje rukopis s njegovim djelima posebno fragmentom mrtvog Krista iz Luke. Okvir koji je jedinstven u dalmatinskoj umjetnosti nalazi paralele u Veneciji. Cijelo djelo je rad visoke kvalitete koju Hilje prepoznaje u Ivanu Petrovu.⁷³ Ivana Prijatelj zaključuje da je poliptih djelo obaju majstora. Uspoređujući ih s pripisanim im djelima, smatra da je Dujam Vučković autor sljedećih dijelova: središnjeg polja s Bogorodicom i Djetetom, dopojasnih svetaca u gornjem redu, prikaza Mrtvog Krista i likova Bogorodice i Ivana Evanđelista koji okružuju Krista. Ivan Petrov bi bio autor donjeg reda svetaca u cijeloj figuri, likova Krista i apostola na predeli.⁷⁴

⁷³ HILJE, 1999, str. 106.

⁷⁴ PRIJATELJ, 1991, str. 108.

Slika 18. Ugljanski poliptih, Zadar, Samostan sv. Frane (foto Ž. Bačić)

3.2. Prijedlog za Ivana Petrova iz Milana

Zidne slike u crkvi sv. Krševana u Zadru

U južnoj bočnoj apsidi crkve sv. Krševana u kaloti, nalazi se oštećena zidna slika. Kasnogotičko djelo u kojem su prikazana tri svetačka lika. U sredini je lik svetog Krševana, a s lijeve i desne strane postavljeni su likovi sv. Stošije i vjerojatno sv. Zoila. Na djelu se najbolje vidi crtački dio dok su boje izbledjele. Lik sv. Stošije najbolje je sačuvan iako joj je lice potpuno izbrisano. Ono što prepoznajemo je svijetli veo oko glave koji pada preko ramena, zeleni, naborani plašt koji pada do poda. U desnoj ruci drži mučeničku palmu oker boje, a u lijevoj zlatnu knjigu. Lik sv. Krševana je ogrnut plaštem te nosi srednjovjekovni oklop. Mali ostaci boje ukazuju da je plašt bio crven. U desnoj ruci drži barjak, a u lijevoj štit. Lice mu nije prepoznatljivo. Treći svetac je najviše oštećen. Odjeven je u svećeničku odjeću s knjigom u ruci. Sva tri lika imaju zlatne aureole. Pozadina je u srednjem dijelu tamnoplava a u vanjskom svjetloplava. Likovi su postavljeni na stiliziranu, travnatu podlogu.

Kasnogotičko djelo može upućivati na više autora koji su u to vrijeme djelovali u Zadru. Međutim, Emil Hilje ga uspoređuje s tri djela koje on pripisuje Ivanu Petrovu: Ugljanski poliptihom, freskama u splitskoj katedrali te poliptihom u muzeju Ermitraž. Hilje je obratio pažnju na anatomske netočnosti koje se ponavljaju u tim djelima. Primjećuje skraćenu podlakticu ruke kojom sv. Stošija drži knjigu, što ostavlja neprirodan osjećaj. Tu grešku primjećuje na likovima većine svetaca i gotovo na svim apostolima na Ugljanskom poliptihu. Na poliptihu iz Ermitraža takve podlaktice imaju likovi sv. Ivana Evanđelista i sv. Dujma. Obrisni lica sv. Stošije zrcalno okrenuti imaju podudaranosti s likom Bogorodice na Ugljanskom poliptihu. Karakterističan je način oblikovanja draperije te podloga ima dodirne točke na freskama u katedrali sv. Dujme.

Bitna podudarnost koja dovodi u vezu Ivana Petrova kao autora je oklop sv. Krševana koji ima isti svetac na Ugljanskom poliptihu. Izgled konjaničkog oklopa specifičan je za milanske radionice koje su ih proizvodile tijekom 15. stoljeća te se takav tip oklopa pojavljuje u talijanskom slikarstvu prve polovine 15. stoljeća. S obzirom da takav oklop ne nalazimo na

drugim slikarskim djelima u Dalmaciji, možemo pretpostaviti da je rad autora podrijetlom iz Milana.⁷⁵

Slika 19. Tri svetačke figure, crkva sv. Krševana, Zadar (foto Ž. Bačić)

⁷⁵ HILJE, 2017, str. 107-109.

4. ZAKLJUČAK

Tema ovog rada bila je istraživanje opusa dvojice gotičkih majstora, Dujma Vučkovića i Ivana Petrova, majstora koji su bili višestruko povezani, no čiji se opusi većinom temelje na atribucijama. U definiranju opusa svakog od njih problematika se sastoji u preplitanju međusobnih utjecaja. Zanimljivo je to da otkriće njihovog prvog dokumentiranog djela, nažalost, ne otkriva previše o njima kao o samostalnim autorima, što otežava određivanje korpusa njihovih radova. No, freska iz splitske katedrale otkriva određeni broj stilski i rukopisno sličnih radova što otkriva i njihovo kretanje po tada mletačkoj Dalmaciji. Sva ta djela karakterom vode do Ugljanskog poliptiha, jednog od najljepših gotičkih djela sačuvanih na području Dalmacije. Ipak, pitanje tko je od njih dvojice autor tog djela još uvijek je otvoreno. Povjesničari su iznijeli svoje pretpostavke te postoje velike razlike u razmišljanjima. S obzirom da je djelo Ugljanskog poliptiha visoke kvalitete potrebno je razlučiti i pratiti djelovanje boljeg slikara ili pak razmišljati da se lošiji slikar tijekom svog djelovanja usavršavao te učio od svog suradnika. Treći zaključak bi bio da su oba slikara radila na tom djelu. Kad bi se pronašlo još jedno djelo s dokumentom o djelovanju jednog autora kao samostalnog, mislim da bi problematika identifikacije autora bila bliže rješenju nego što je danas.

5. POPIS LITERATURE:

BELAMARIĆ, 1996

Josip Belamarić, „Nove potvrde za Dujma Vuškovića“, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, Vol. 36. No. 1, 1996, str. 31-42.

ANDRIĆ, 2018

Tonija Andrić, *Život u srednjovjekovnom Splitu. Svakodnevica obrtnika u 14. i 15. stoljeću*, Split-Zagreb, 2018.

DOMANČIĆ

Davor Domančić, „Freske Dujma Vuškovića u Splitu“, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, Vol. 11 No. 1, 1959, str. 41-58.

HILJE, 1999

Emil Hilje, *Gotičko slikarstvo u Zadru*, Zagreb, 1999.

HILJE, 2007

Emil Hilje, „Dva popisa dobara splitskih slikara iz 15. stoljeća“, *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, sv. 49/2007, str. 289–337.

KEČKEMET, 1988

Duško Kečkemet: *Juraj Dalmatinac i gotička arhitektura u Splitu*, Split, 1988.

KEČKEMET, 2002

Duško Kečkemet, *Prošlost Splita*, Split, 2002.

NOVAK, 2005

Grga Novak, *Povijest Splita*, Split, 2005.

PRIJATELJ, 1990

Ivana Prijatelj , „Pokušaj identifikacije Ivana Petrova iz Milana“, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, Vol. 29 No. 1, 1990, str. 49-81.

PRIJATELJ, 1991.

Ivana Prijatelj, „-Još malo o Ivanu Petrov iz Milana“, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, Vol. 31 No. 1, 1991, str. 97-112.

6. POPIS SLIKOVNIH PRILOGA

Slika 1. Prostorni razvoj Splita oko 1400. godine (J. Marasović, *Obnova povijesne jezgre 2*, str. 52.)

Slika 2. Evanđelist Luka (D. Domančić, *Freske Dujma Vuškovića u Splitu*, str. 42.)

Slika 3. Prikaz sv. Staša u knjizi pravila istoimene Bratovštine (Belamarić, 1996, str. 33)

Slika 4. Raspet Krist između Marije, Ivana Evanđelista i Marije Magdalene (Priatelj, 1990, str. 53.)

Slika 5. Bogorodica s Djetetom iz Rave (Hilje, 1999, str. 125.)

Slika 6. Bogorodica s Djetetom, Zadar, Samostan sv. Frane (Hilje, 1999, str.123.)

Slika 7. Sv. Jerolim, dijelovi rezbarenog poliptiha (Hilje, 1999, str.128.)

Slika 8. Bogorodica s Djetetom, samostan Sv. Frane, Šibenik (Hilje, 2018, sl.1)

Slika 9. Bogorodica s Djetetom, Muzej grada Šibenika (Hilje, 2018, sl.2)

Slika 10. Fragment poliptiha s likom sv. Nikole (Hilje, 2018, sl. 5)

Slika 11. Mistično vjenčanje sv. Katarine, Samostan sv. Frane, Hvar (Priatelj, 1990, str. 74.)

Slika 12. Gospe od Plača, katedrala sv. Jakov, Šibenik (Hilje, 2018. sl. 7)

Slika 13. Poliptih u crkvi Gospe kraj mora, Čiovo (Cicarelli, 1975, sl. 25)

Slika 14. Bogorodica među anđelima, Opatska riznica, Korčula (Priatelj, 1990, str. 61.)

Slika 15. Likovi sv. Ivana Evanđelista i sv. Marka s poliptiha u muzeju Ermitraž u Perogradu (Hilje, 2017, sl. 22)

Slika 16. Bogorodica koja doji Dijete, SICU, Zadar (Hilje, 1999, str. 101.)

Slika 17. Mrtav Krist, fragment poliptiha, Luka, Dugi otok (Hilje, 1999, str.98.)

Slika 18. Ugljanski poliptih, samostan sv. Frane, Zadar (Hilje, 2017, str. 106.)

Slika 19. Tri svetačke figure, crkva sv. Krševana, Zadar (Hilje, 2017, sl.2)